

Leticia Asenjo: “És millor no perdonar un pare que ha abusat de tu”

Entrevista a la psicòloga infantil, que fa una crítica al quart manament al contundent ‘Honraràs pare i mare’ (Fragmenta Editorial)

Andreu Barnils

1342 Articles

Adiva Koenigsberg (fotografies)

225 Articles

Leticia Asenjo Huete (1978) és psicòloga infantil i porta una empresa de quaranta treballadors que ajuda canalla amb problemes. Ara acaba d'escriure un llibre dur, contundent, en què fa una crítica demolidora al quart manament cristià. *Honraràs pare i mare* (Fragmenta) fa una defensa aferrissada dels infants, dels fills, i argumenta la tesi que aquest manament ha fet molt de mal, perquè falca la idea que els pares s'han d'honrar i d'estimar facin què facin. I aquest "facin què facin" porta a situacions en què els pares abusadors, tirànics, autoritaris, sempre són perdonats i estimats pels fills. Aquest és el segon llibre d'Asenjo, després de la celebrada autoficció sobre cites amoroses, *Divorci i aventura* (la Segona Perifèria), en què ja apuntava observacions psicològiques, el seu camp, que ací desplega del tot. Asenjo rep VilaWeb al centre de Barcelona. I ens explica el seu assaig poderós i aspectes delicats de la seva biografia.

—Aquest llibre es titula *Honraràs pare i mare*. Per què no es titula *Odiaràs pare i mare*?

—Perquè havíem de seguir el manament, però ho hauríem pogut fer i hauria estat bé.

—Per què sou tan crítica amb el quart manament, que ens diu “*Honraràs pare i mare*”?

—Quan l'Anna Punsoda em va fer l'encàrrec, ho vaig tenir claríssim, que la tesi seria la de l'odi. Quan vaig acabar la carrera vaig començar a treballar amb un equip de valoracions d'adopcions internacionals, fent el seguiment de nanos que havien patit situacions molt dures, d'abusos sexuals, de maltractaments greus, de famílies amb molta complicació. Com pots honrar pare i mare, quan véns de situacions tan dures i que no cal que es perdonin? Qui ens ho diu? Ens ho diu la Bíblia. Però ens ho diu amb unes premisses que em semblen tòxiques. I aquí vaig recuperar les tesis d'Alice Miller, psicoanalista, que el corpus de la seva obra havia estat justament aquest: criticar el quart manament. Ella pensava, i jo hi estic molt d'acord, que honrar el pare i la mare, amb aquesta incondicionalitat, facin què facin, doncs...

—La vostra tesi és que el quart manament és “*Honraràs pare i mare, facin què facin*”?

—Ho diu la Bíblia, tal com Alice Miller exemplifica. Per exemple, Jesús va ser un fill sacrificat. O en l'episodi d'Abraham amb el sacrifici d'Isaac. Per demostrar l'amor cap a Déu has de sacrificar el teu fill? Els nens són moneda de canvi per situacions molt roïnes i molt egoïstes

—**Al llibre feu també una mena d'història de la infantesa al món. Com la resumiríeu?**

—Com una història d'abusos i de vulneració de drets. Els nens i els animals al final són els éssers més vulnerables del planeta. És molt fàcil vulnerar els drets d'algú que no es pot defensar físicament.

—**I al llibre ens en doneu xifres. Segons l'OMS, 3 infants de cada 4 entre els 2 anys i els 4 pateixen regularment violència física o psicològica. 3 de cada 4?**

—Aquestes són les dades. I és esfereïdor.

—**I el 48% dels infants, segons l'UNICEF, pensa que els pares tenen dret de pegar-los.**

—Això és el que ens ha deixat el quart manament, un dels grans pilars de la societat i de la cultura. Sembla que els pares realment tenen dret de fer allò que vulguin. Fins el segle XIX (i en alguns països encara es fa) els nens es podien comprar i vendre.

—**Una llista que surt al llibre: Michel Foucault, Jean-Paul Sartre, Jacques Derrida, Simone de Beauvoir i Françoise Dolto.**

—I aquesta Déu n'hi do, perquè era una psicoanalista infantil. Són els intel·lectuals francesos que van signar un manifest en què reclamaven que no hi hagués llei d'edat de consentiment, que a França era a setze anys. Defensaven que els nens tenien dret de tenir sexe amb qui volguessin. També els menors.

—**Frase del llibre: "A Catalunya no tenim estat, però sí que tenim més d'un i més de dos intel·lectuals pedòfils."**

—Com el germaníssim Joan Ferraté. Però com que és un autor català, i com que ens falta

autoestima, doncs sembla que no hàgim de poder tenir un debat de país normal. No hem de poder parlar, per molt que fos Joan Ferraté, que aquest home el que feia era abusar de menors d'edat? Ho explica ell, tal qual, al llibre *El desig*. Molt poca gent en va parlar. L'Ignasi Moreta en va fer tot un enfilall a Twitter i se li van tirar a sobre dient-li que era un carca, que si la moralitat burgesa, que són tots aquests arguments també postmoderns per a justificar coses injustificables com ara l'abús a nens.

—**Molt interessant això que expliqueu d'Abraham i el seu fill Isaac, a la Bíblia. Déu demana a Abraham una prova del seu amor. I li demana que mati el seu fill.**

—I el que ens ha arribat és que Abraham vol fer-li cas i matar el fill. Déu, veient-ho, convençut de l'amor, envia un àngel que atura l'assassinat. Però hi ha la interpretació d'un filòsof israelià, Omri Bohem, i més estudiosos que defensen que no va anar així. I fan un llistat d'arguments de per què pensen que aquesta última intervenció de l'àngel és un afegitó, i que, de fet, Abraham va decidir de no obeir l'ordre divina. És ell que va posar-hi l'anyell. Però ens ha arribat amb l'afegitó.

—**Per què?**

—Per falcar aquesta ordre del quart manament, que és l'obediència cega al pare, en aquest cas, Déu. Una obediència acrítica al poder. I si és abusiú, és igual. Hem d'estar agraiats, i els hem de perdonar sempre. Falca una obediència generalitzada a les jerarquies de poder, per poder continuar exercint un poder abusiú. Cosa que a l'Església ja li va bé.

—**Una altra llista que surt al llibre: Doris Lessing, Mercè Rodoreda, Muriel Sparks i Gala Dalí.**

—*Las abandonadoras* és un assaig molt i molt bo de Begoña Gómez Urzái. Parla de totes aquestes dones que van abandonar els seus fills. En fa un una anàlisi amb perspectiva de gènere, i de la doble moral. Per què de Mercè Rodoreda sempre s'acaba traient que va abandonar el seu fill? Ho va fer, però és que hi ha tants escriptors que han abandonat els seus fills i no ho sabem, i ningú no ho posa com a dada important. Què passa? Doncs que cal molt poca cosa per a considerar que un home és bon pare, i cal molt poca cosa per a considerar que una dona és mala mare. Elles són considerades poc menys que monstres quan han fet el mateix que tants homes. Però el meu paper és posar-me en el punt de vista dels fills. I a un nano li és igual si hi ha una injustícia, o hi ha un patriarcat. Aquí hi ha un mal. I la veritat és que aquestes dones van fer un mal als seus fills. En tot cas, el que defenso com a dona és que es pugui fer el mateix judici a un home que a una dona.

—**Parleu del llibre *Els meus pares*.**

—Un exemple d'això que dèiem: l'entorn de vegades culpabilitza molt els fills que no romantitzen els abusos o el maltractament rebut. L'autor, l'Hervé Guibert, descriu els maltractaments que va rebre dels seus pares, i posen la pell de gallina. I diu que allò que van fer és imperdonable. Doncs quan va sortir el llibre tothom estava com esmaperdut: "Aquest paio de què va? Que dur que és amb els seus pares. Pobres pares." Ens permetem d'odiar-ne uns, però no els altres, perquè són pares. És el quart manament, que ens pesa d'aquesta manera. Encara ens costa molt de pensar que realment els fills no són una propietat dels pares, i, per tant, no se'ls pot criticar.

—**I també parleu del llibre de Josep Girós.**

—*No robaràs* és un llibre d'autoficció en què parla d'un nen adoptat, que acaba descobrint (no s'acaba de saber ben bé com) que va ser un nen robat. I parla dels pares d'una manera molt dura. Doncs, en canvi, en Josep Girós va rebre bones crítiques, no com Guibert. I em plantejo si les rep perquè critica els pares adoptius, no els biològics.

—**Parleu-me ara de l'odi. I que la tesi del llibre havia de girar-ne al voltant.**

—És un punt de partida de l'odi entès com a constructiu. Kiko Amat té un assaig que es diu *Los enemigos*, en què defensa que un enemic pot ser molt útil com a model de què no vols per a la teva vida. Doncs seria el mateix: és millor no perdonar un pare que ha abusat de tu i que sentis la ràbia per aquest comportament, perquè la ràbia és l'única emoció que ens posarà en un estat de lluita o fugida. És un sentiment d'autodefensa bàsica. Si no ens permetem sentir l'odi i idealitzem la relació paterno-filial, estarem condemnats a repetir patrons tòxics perquè ens pensarem que allò era amor. Si podem odiar constructivament, aquell comportament abusiu ens servirà de model que no hem de repetir i trencarem la cadena intergeneracional de maltractaments viscuda.

—**Idea del llibre: hi ha pares i mares que s'esforcen que els seus fills tinguin unes vides meravelloses i quan els fills les tenen, als pares els agafa gelosia, i les destrueixen.**

—Això és un fenomen que em fascina i la sèrie *Succession* ho tracta. Exemplifica molt bé aquest patriarca que ha treballat molt i que ha pujat un gran imperi econòmic a costa de molt d'esforç i quan veu els fills gaudint-lo, li agafa l'enveja i els vol matar. També perquè ells tenen la joventut, que aquesta és una altra enveja molt important. Els pares de cop tenen enveja de la joventut dels seus fills. La gelosia dels pares als fills és un fenomen molt complex i molt fascinant, i hem de poder estar-hi molt alerta

—**I ara passem a la part més biogràfica.**

—Sempre és difícil compartir les coses més íntimes i més complicades.

—**Amb aquest llibre heu volgut matar el pare i la mare?**

—Això vaig fer-ho al divan. Vaig fer teràpia i psicoanàlisi molts anys. Tres o quatre cops la setmana fent molta feina de matar simbòlicament pare i mare. Tots dos.

—**Frase de llibre: “Per mi que el 18% de la població presenti un consum d'alcohol de risc no fa menys dolorosos els anys d'alcoholisme actiu del meu pare.”**

—Per mi era una situació molt complicada. L'alcoholisme és una pandèmia socialment acceptada.

—**Escena del llibre: un senyor arriba ebri a casa, acaba a terra, la mare agafa la filla i li diu: “Mira-ho.” L'escena es repeteix, i es repeteix. Molts dies. “Mira-ho. En aquest, estimes tant?” Què és això?**

—Això és una manera de quedar molt ofegat en els teus problemes, en el teu pou, i no poder ser conscient que els fills tenen unes altres necessitats i els has de protegir. Els adults som nosaltres i els nens els hem de protegir

—**El senyor és el vostre pare. I la senyora de l'escena, la vostra mare. És això?**

—És això.

—**Al final demostreu a la mare amb una factura telefònica desglossada que és el pare qui dispara la factura essent ludòpata per telèfon. I ella et diu: “Calla, boja, per què has demanat factura desglossada, que costa diners?” I aleshores no podeu més i claveu una bufetada.**

—Vaig passar molts anys enfadada amb el meu pare, però després vaig adonar-me que també estava enfadada amb la meva mare per no haver-me sabut protegir de certes coses. El meu pare tenia un problema molt gran, i es gastava els sous íntegrament. Però l'altra també tenia el problema de no parar-ho, i no protegir-me. Va haver-hi un moment en què no sabia si podria anar a la universitat. Vaig estudiar amb beca sempre. I em vaig posar a treballar molt jove perquè vaig decidir que havia de ser independent econòmicament.

—**Sou la primera de la família que diu: “El pare té un problema amb l'alcohol, ho hem de canviar i que vagi a teràpia. I no pot tocar els diners.”**

—Sí. Tenia vint anys. I ho va fer. Va parar i va anar a teràpia. I ma mare va bloquejar els comptes.

—**Cm és que no ho havia fet abans, la vostra mare?**

—En parelles en què hi ha una persona amb addiccions, l'altra moltes vegades queda com una addicta passiva. Tots dos cauen en un pou. En els maltractaments passa igual: hi ha dones maltractades a qui costa molt sortir del patró relacional.

—**Al llibre sou molt dura amb la gent que fa la tesi següent: “Els pares fan mal, però són els meus pares i me'ls estimo igualment.” Doncs vós feu igual. Al final dieu que estimeu els pares.**

—A veure, no he patit abusos sexuals, no he patit maltractament extrem. Em plantejo si estem obligats a estimar. Això sí. I que no veig que com que els pares ens han donat la vida doncs facin què facin, els hem de perdonar. I sí, vaig patir una infantesa i una adolescència que no van ser fàcils, però que són Hollywood al costat de les de molta gent. Saps què passa? Que els meus pares em van estimar. Van cometre errors, greus si vols, però m'estimen. I això és clau. I no han abusat. Al final és fer balança també amb tota la cosa bona que m'han donat. Perquè durant molts anys estava tan enfadada que tampoc no podia veure la cosa bona. Defenso l'episodi d'Abraham, el suposadament original. Abraham escolta el pare, escolta Déu, però decideix actuar segons la seva consciència i el seu criteri: “Per molt que siguis el meu pare, per molt que siguis Déu, si em fas fer una cosa que realment vagi en contra d'allò que tu m'has ensenyat, que és una cosa bona, doncs no ho faré.” I al final és això: aquest equilibri de poder sentir la tradició però finalment també ser crítics, i autocrítics, i poder decidir per nosaltres.

—**Ha estat més fàcil ser mare o ser filla?**

—Ser mare, i tant. Per mi és complicat ser filla. Quan vaig començar la carrera vaig veure de seguida que la gran majoria dels estudiants de psicologia acabem essent psicòlegs perquè volem entendre'ns a nosaltres. I si tens una mica de sort, fas teràpia i evites de projectar de manera inconscient les teves històries no resoltes als pacients. Aquesta primera teràpia em va servir per ordenar una mica tots aquests primers anys de joventut. I quan em vaig quedar embarassada de la

meva filla gran, em vaig angoixar moltíssim. Tenia molta por que es reproduís la mala relació que vaig tenir durant molts anys amb la meva mare. I em vaig enfonsar en la misèria. Per sort, vaig anar a fer la teràpia de mare. I sí que és veritat: aprenc coses que no he viscut com a filla a través seu. Amb els nostres fills vivim coses que no havíem experimentat.

—Voleu dir res que no us hagi demanat?

—Que els meus pares deuen pensar: “D’on ha sortit aquesta filla?” Perquè ells també van tenir unes infàncies complicades: el meu pare va perdre el pare quan era un nen. I se’n van anar tot sol Madrid, a una escola, quan tenia set anys o vuit. I la meva mare tenia un pare, el meu avi, que era molt autoritari, i amb unes relacions molt complicades amb el seu fill, el meu oncle. Hi havia maltractaments. Doncs hi havia una idealització d’aquestes figures, d’aquests pares, d’aquest avi que treia la corretja cada vegada que el meu oncle arribava tard. El meu paper també ha estat de posar una altra perspectiva en aquesta visió idealitzada d’aquest quart manament. No seré acrítica. A la vegada, no m’agradaria que els meus pares llegissin aquesta entrevista i se sentissin poc respectats. No sé si és contradictori dir això, i que s’ha de matar pare i mare simbòlicament. Però el respecte sempre és important, com també ho és no superficialitzar els problemes i les addiccions, i no culpabilitzar les persones que van tenir un problema.

[Podeu comprar *Honraràs pare i mare* de Leticia Asenjo a la botiga de VilaWeb](#)